

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 sierpnia 2017 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na podstawie wniosku z dnia 19 lipca 2017 r. odmówił W. S. prawa do emerytury rolniczej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników bowiem nie udokumentował on wymaganego okresu ubezpieczenia, tj. 25 lat, a jedynie 24 lata, 11 miesięcy i 23 dni w okresach od 02.06.1967 r. do 18.02.1971 r., od 17.12.1971r. do 17.02.1972 r., od 07.10.1973 r. do 21.11.1973 r., od 01.01.1977r. do 20.01.1977r. od 06.03.1977 r. do 22.05.1977r., od 18.07.1978 r. do 31.03.1999 r. Nie zaliczono okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 18.02.1972r. do 06.10.1973r., od 22.11.1973r. do 31.12.1976r., od 21.01.1977r. do 05.03.1977r., od 23.05.1977r. do 17.07.1978r. z uwagi na podleganie innemu ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia oraz okresu od 19.02.1971r. do 16.12.1971r. z uwagi na odbywanie zasadniczej służby wojskowej.

Organ rentowy dodał, że okresy pracy w gospodarstwie rolnym jako domownik mogą być zaliczone przy ustalaniu prawa do emerytury pod warunkiem, że osoba zainteresowana pozostawała z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkiwała na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie. Stale pracowała w tym gospodarstwie rolnym, nie podlegała obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowiła jej główne źródło utrzymania.

Organ rentowy uznał, że z uwagi na fakt, iż ww. okresach wnioskodawca był zatrudniony i z tego tytułu podlegał ubezpieczeniu na podstawie innych przepisów, ponadto w okresie odbywania zasadniczej służby wojskowej, nie mógł stale pracować w gospodarstwie rolnym rodziców, brak było podstaw prawnych do uznania tych okresów jako pracy domownika. Nie zaliczono okresów zatrudnienia od 18.02.1972 r. do 06.10.1973 r., od 22.11.1973 r. do 31.12.1976 r., od 21.01.1977 r. do 05.03.1977 r., od 23.05.1977 r. do 17.07.1978 r. od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi (art. 20 ust. 1 pkt. 3 i ust. 3) oraz okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej od 19.02.1971r. do 16.12.1971 r. ponieważ wnioskodawca urodził się po dniu 31.12.1948r.

/decyzja – k. 117 i 117v. akt KRUS/

Odwołanie od w/w decyzji złożył wnioskodawca W. S.. Odwołujący zaskarżył decyzję w całości i wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury. Podał w uzasadnieniu, że ukończył wiek emerytalny i zawsze był wiązany z rolnictwem. Podniósł, iż nie zaliczono mu do stażu pracy okresów kiedy podlegał innemu ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia jednak w tym zakresie również pracował w gospodarstwie mamy.

/odwołanie – k. 2/

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, powołując się na argumentację podniesioną w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 3 – 4/.

W piśmie procesowym z dnia 20 września 2017 r. wnioskodawca sprecyzował, iż wnosi o doliczenie do stażu pracy w rolnictwie okresów od 22 listopada 1973 do 31 grudnia 76 oraz okresu od 21 stycznia 1977 r. do 5 marca 1977 r. kiedy to pracował chałupniczo jako szewc pracując jednocześnie w gospodarstwie rolnym. Wnioskodawca wskazał, iż prace szewca wykonywał dorywczo 2-3 razy w tygodniu zaś główne źródło dochodu stanowiła wówczas praca rolnicza.

/pismo k. 10/

Stanowisko to podtrzymał w toku procesu popierając odwołanie na rozprawach w dniu 21 grudnia 2017 r.

/e – prot. z dnia 21.12.2018 r. 00:01;14 – 00:01;22; 00:01;33 - 00:13;09; e – prot. z dnia 20.02.2018 r. 00:01;12 – 00:01;25; 00:01;52 – 00:03;36 , e – prot. z dnia 11.09.2018 r. 00:01;19 – 00:01;26/

Organ rentowy konsekwentnie wnosił o oddalenie odwołania.

/ e – prot. z dnia 21.12.2018 r. 00:01:22 – 00:01:33; e – prot. z dnia 20.02.2018 r. 00:01:25 - 00:01:52 e – prot. z dnia 11.09.2018 r. 00:01:26 – 00:01:36/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący W. S. urodził się (...)

/bezsporne/.

Wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym rodziców J. i J. S. w okresie od 2 czerwca 1967 r. do 20 grudnia 1979 r. Aktem notarialnym Rep.A (...) z dnia 20.12.1979 r. nabył gospodarstwo rolne położone w miejscowości C. ponadto na podstawie aktu notarialnego Rep A. Nr 995/90 z dnia 2 maja 1990 r. przejął po rodzicach gospodarstwo rolne, które użytkował a następnie przekazał dzieciom.

/ zaświadczenie Urzędu Gminy w R. z dnia 28.12.1998 r. k. 14 akt KRUS, akt notarialny Rep.A (...) z dnia 20.12.1979 r. k. 15 -16 v. akt KRUS akt notarialny Rep A. Nr 995/90 z dnia 2 maja 1990 r. k. 17-18 , akt notarialny Repertorium A nr 598/1999 k. 4041v. akt KRUS/.

Od dnia 1 grudnia 1998 r. wnioskodawca był uprawniony do renty rolniczej.

/bezsporne/

W dniu 19 lipca 2017 r. wnioskodawca W. S. złożył wniosek o emeryturę rolniczą.

/wniosek – k. 113 akt KRUS /.

Przy ustalaniu prawa do emerytury rolniczej KRUS w sposób bezsporny uwzględnił wnioskodawcy 24 lata, 11 miesięcy i 23 dni okresów pracy w rolnictwie i podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników: od 02.06.1967 r. do 18.02.1971 r., od 17.12.1971r. do 17.02.1972 r., od 07.10.1973 r. do 21.11.1973 r., od 01.01.1977r. do 20.01.1977r. od 06.03.1977 r. do 22.05.1977r., od 18.07.1978 r. do 31.03.1999 r.

Nie zaliczono okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 18.02.1972r. do 06.10.1973r., od 22.11.1973r. do 31.12.1976r., od 21.01.1977r. do 05.03.1977r., od 23.05.1977r. do 17.07.1978r. z uwagi na podleganie innemu ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia oraz okresu od 19.02.1971r. do 16.12.1971r. z uwagi na odbywanie zasadniczej służby wojskowej.

/bezsporne/

W okresie od dnia 22 listopada 1973 r. do dnia 31 grudnia 1976 r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) Spółdzielni Pracy im. 1 M. w T. Zakład (...) w R. na stanowiskach Szewc C., Szewc w zakładach zwartych.

/świadcstwo pracy k. 10 akt KRUS/.

Archiwum (...) jest przechowawcą dokumentacji (...) Spółdzielni Pracy im. 1 M. w T. lecz nazwisko W. S. nie figuruje w spisie akt osobowych ww. zakładu pracy.

/pismo k. 66/

Natomiast w okresie od dnia od 21 stycznia 1977r. do 5 marca 1977r., w Spółdzielni Pracy (...) w G. na stanowisku szewc chałupnik.

/świadcstwo pracy k. 12 akt KRUS/.

We wskazanych powyżej okresach zatrudnienia wnioskodawca pracę szewca wykonywał chałupniczo w domu. Pracował w takich okresach gdy było mniej pracy na roli. Dla spółdzielni pracował 3-4 godziny dziennie. Nie zarabiał nawet 50% minimalnego wynagrodzenia, bo nie miał czasu na prace w tym charakterze. Natomiast w okresie zatrudnienia w G. zarobił tyle co na autobus. Było tak mało pracy, że nie opłacało się wnioskodawcy jeździć. Pojechał raz, wziął pracę, zrobił i zawiózł. Proponowano mu dalszą współpracę jednakże w małej ilości więc się nie zgodził. Praca miała charakter wyłącznie dorywczy. Wnioskodawca kleił zelówki.

/zeznania wnioskodawcy W. S. e – prot. z dnia 11.09.2018 r. 00:04:18 – 00:10:51 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e – prot. z dnia 21 grudnia 2017 r. k. 00:01:33- 00:13:09 zeznania świadka T. H. e –prot z dnia 21 grudnia 2017 r. min. 00:25:12 -00:31:37 /.

Jednocześnie we wskazanym okresie wnioskodawca pracował w rolnictwie w gospodarstwie mamy, gdzie mieszkał. Gospodarstwo miało 5,3 hektara. Wnioskodawca pracował w polu, siał, orał zajmował się obrządkiem. Praca odbywała się przy niewielkim współudziale rodzeństwa i mamy, obciążała głównie wnioskodawcę. Praca w gospodarstwie rolnym stanowiła jego główne źródło utrzymania.

/ zeznania wnioskodawcy W. S. e – prot. z dnia 11.09.2018 r. min . 00:04:18 – 00:10:51 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e – prot. z dnia 21 grudnia 2017 r. k. 00:01:33- 00:13:09, zeznania świadka B. G. e –P. z dnia 21 grudnia 2017 r. min. 00:18:16 – 00:25:12, zeznania świadka T. H. e –prot z dnia 21 grudnia 2017 r. min. 00:25:12 -00:31:37/.

Decyzją o ustaleniu Kapitału Początkowego z dnia 6 września 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresów od 22 listopada 1973 r. do 31 grudnia 1976 r. pracy nakładczej ponieważ brak było informacji czy wnioskodawca W. S. uzyskał 50% najniższego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie oraz w jakim okresie pracował jako szewc chałupnik okresu od 21 stycznia 1997 r. do 5 marca 1977 r. pracy nakładczej, ponieważ brak było informacji czy wnioskodawca uzyskał 50% najniższego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie.

/ akta kapitału początkowego k.3-4 koperta k. 36/

Decyzją z dnia 7 września 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 sierpnia 2017 r. w kwocie 363,30 zł i jednocześnie zawiesił wypłatę świadczenia z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia.

/decyzja z dnia 7 września 2017 r. k. 14 akt ZUS w kopercie k. 36/.

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o dokumenty załączone do akt rentowych oraz zeznania świadków i wnioskodawcy, które Sąd uznał za wiarygodne, gdyż są spójne i korespondują z pozostałym zebrany w sprawie materiałem dowodowym. Świadkowie jednoznacznie potwierdzili, że wnioskodawca w okresie od 21 stycznia 1977r. do 5 marca 1977r., od dnia 22 listopada 1973 r. do dnia 31 grudnia 1976 r. choć chałupniczo zajmował się pracą szewca to przede wszystkim pracował na roli w gospodarstwie mamy. Wiarygodnymi są również wyjaśnienia wnioskodawcy co do wysokości zarobków osiąganych z tytułu zatrudnienia we wskazanym okresie. Wskazane okresy pracy nakładczej nie zostały uwzględnione przy ustaleniu wysokości kapitału początkowego ponieważ brak było informacji czy wnioskodawca W. S. uzyskał 50% najniższego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie. Celem prawidłowego ustalenia okoliczności faktycznych w tej materii Sąd z urzędu ustalił gdzie miały zostać przekazane akta osobowe i płacowe powoda z (...) Spółdzielni Pracy im. 1 M. w T.. Niemniej jednak archiwum (...) nie dysponowało żadnymi danymi w tym przedmiocie. Jako zaś, że zeznania wnioskodawcy co do wielkości zarobków z tytułu zatrudnienia we wskazanym zakładzie pracy jak i Spółdzielni Pracy (...) w G. nie zostały przez organ rentowy skutecznie podważone, Sąd przyjął je za podstawę ustaleń w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 19 ust. 1, i ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20 grudnia 1990 roku (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 277 ze zm.) emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny określony w ust. 1a i 1b;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

Wiek emerytalny w przypadku wnioskodawcy wynosi 66 lat i 2 miesiące.

Emerytura rolnicza przysługuje także ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Zgodnie zaś z ust. 2a art. 19 w/w ustawy przepis ust. 2 stosuje się do rolnika, który do dnia 31 grudnia 2017 r. spełnił warunki, o których mowa w ust. 2.

Z kolei art. 20 ust. 1 - 3 przywołanej ustawy stanowi, iż do okresów ubezpieczenia wymaganych zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 zalicza się okresy:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.;
- 3) od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Okresów, o których mowa w ust. 1, nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów.

Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku.

Na mocy art. 6 ust 2 pkt 11) ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 z późn. zm.) za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne: wykonywania na obszarze Państwa Polskiego pracy nakładczej:

- a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki,
- b) przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia z tego tytułu,

jeżeli w tych okresach osoba wykonująca taką pracę uzyskiwała wynagrodzenie w wysokości co najmniej połowy obowiązującego najniższego wynagrodzenia, określonego na podstawie przepisów Kodeksu pracy;

Jak wynika z cytowanego przepisu w przypadku osoby wykonującej pracę nakładczą do okresu ubezpieczenia zalicza się tylko ten okres, w którym osoba osiągnęła co najmniej połowę najniższego wynagrodzenia. W przeciwnym wypadku taki okres zatrudnienia nie jest uznawany za okres ubezpieczenia w rozumieniu przepisów cytowanej ustawy. Może zatem zostać zaliczony do okresu ubezpieczenia na podstawie innego tytułu np. jako okres pracy w gospodarstwie rolnym.

W myśl przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. z 1982 Nr 40, poz. 268 ze zm.) przez rolnika rozumie się osobę prowadzącą gospodarstwo rolne lub dział specjalny samodzielnie albo w charakterze współwłaściciela (współposiadacza) na gruntach stanowiących jej własność lub będących w jej posiadaniu oraz małżonka rolnika.

Należy dodać, że definicję domownika wprowadzono od dnia 1 stycznia 1983 r. ustawą z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. z 1982 Nr 40, poz. 268 ze zm.), ale analogicznie w okresie poprzedzającym tę datę za domownika uznaje się członków rodziny rolnika i inne osoby pracujące w gospodarstwie rolnym, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, ukończyły 16 lat, nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto praca w gospodarstwie rolnym stanowi ich główne źródło utrzymania.

Dookreślenie ww. warunków zawarto w rozporządzeniu Rady Ministrów z 28 marca 1983 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz.U. nr 21, poz. 94 ze zm.).

W myśl § 2 rozporządzenia przy ustalaniu obowiązku ubezpieczenia domowników uznaje się, że domownik pozostaje, z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym, jeżeli zamieszkuje "na terenie gospodarstwa rolnego prowadzonego przez rolnika lub w bezpośrednim jego sąsiedztwie, praca domownika w gospodarstwie rolnym stanowi jego główne źródło utrzymania, jeżeli nie osiąga on dochodów z innych źródeł w wysokości przekraczającej miesięcznie połowę najniższego wynagrodzenia obowiązującego w gospodarce społecznej.

Skoro zatem sporny okres zatrudnienia w spółdzielniach w ramach pracy nakładczej nie został już uwzględniony przy ustaleniu prawa do emerytury powszechnej możliwe było zaliczenie tego okresu jako okresu pracy w gospodarstwie rolnym. Przedstawione stanowisko jest ugruntowane w orzecznictwie i nie budzi wątpliwości. W tym zakresie wypowiedział się także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 maja 2007 roku, zgodnie z którym dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2007 roku, II UK 164/06, Legalis: 100219).

Podobne stanowisko wyraził Sąd Apelacyjny w Szczecinie, zgodnie z którym art. 10 ust. 3 ww. ustawy nie wyłącza możliwości uwzględnienia okresów pracy rolniczej w stażu składkowym, które nie zostały zaliczone do nabycia prawa do emerytury lub renty rolniczej. Nie oznacza to, że te same okresy zaliczać można dwa razy do różnych świadczeń. Te okresy, które zostały wnioskodawcy zaliczone do nabycia prawa do renty nie mogą bowiem zostać zaliczone do okresu, od którego zależy nabycie prawa do emerytury pracowniczej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 10 kwietnia 2014 roku, III AUa 356/13, Legalis: 1229562).

Przekładając powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż wnioskodawca wykazał w niniejszym postępowaniu ponad 25 lat podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Podkreślenia wymaga fakt, że ubezpieczony w okresie od 22 listopada 1973 do 31 grudnia 1976 r. oraz od 21 stycznia 1977 r. do 5 marca 1977 r. pracował przede wszystkim w gospodarstwie rolnym matki. Co prawda wnioskodawca wykonywał wtedy również prace nakładczą w oparciu o umowę o pracę zawartą odpowiednio z (...) Spółdzielnią Pracy im. 1 M. w T. oraz z Zakładem (...) w R. (...) Spółdzielni Pracy (...) w G. niemniej jednak w obu tych przypadkach nie osiągał dochodów w wysokości przekraczającej miesięcznie połowę najniższego wynagrodzenia obowiązującego w gospodarce społecznej. Była to praca dorywcza wnioskodawcy a niewielkie dochody wynikały zarówno z faktu pracy na roli i braku czasu na wykonywanie innych obowiązków, jak i z małej ilości zlecanej pracy. Praca w gospodarstwie rolnym stanowiła więc główne źródło utrzymania wnioskodawcy. Okoliczności te nie zostały w żaden sposób przez organ rentowy zakwestionowane. W ocenie Sądu Okręgowego oznacza to tyle, że wnioskodawca był domownikiem rolnika i także wskazany wyżej okres należało wnioskodawcy zaliczyć do okresu pracy w gospodarstwie rolnym.

Art. 52 ust 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2336 z późn. zm.) w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Wnioskodawca urodził się (...) a wniosek o emeryturę złożył 19 lipca 2017 roku, wymagany wiek emerytalny ukończył zatem 1 sierpnia 2017 roku.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał W. S. prawo do emerytury rolniczej od dnia 1 sierpnia 2017 r. czyli od dnia spełnienia wszystkich warunków

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć organowi rentowemu wraz z aktami rentowymi.

2 X 2018 roku

J.L.